

Post- och Telestyrelsen
smp@pts.se

Yttrande över utkast till beslut om marknaden för lokalt tillträde till fibernät

1 Inledning

Stokab ägs av Stockholms stad och verkar främst inom Stockholms kommun. Stokab är inte en vertikalt integrerad operatör, utan tillhandahåller endast svartfiber med tillhörande installationer som upplåts på likvärdiga villkor till såväl grossistkunder på marknaden för elektronisk kommunikation som företag och institutioner på andra marknader (enbart B2B). Stokab är således ett renodlat grossistföretag. Stokab tillhandahåller vidare endast fiberanslutning till flerfamiljshus och till kommersiella fastigheter, inte till enfamiljshus.

2 PTS analys av slutkundsmarknaden för bredbandstjänster via en fast anslutningspunkt till privatkunder och små företag

Stokab anser inledningsvis att PTS redogörelse av sin analys av slutkundsmarknaden innehåller en utförlig och tydlig beskrivning av de faktorer och omständigheter som utgör grund för PTS bedömning. Detta underlättar bedömningen av såväl substitution på slutkundsmarknaden som den produktmässiga avgränsningen av den motsvarande relevanta grossistmarknaden.

Utifrån Stokabs perspektiv som renodlad svartfiberleverantör och baserat på den kunskap som bolaget har om slutkundsmarknaden finner Stokab att PTS ger en god beskrivning av *slutanvändarnas behov av fasta bredbandstjänster*. Stokabs erfarenhet av att ha levererat svartfiberförbindelser i 25 år är att också själva tillgången till fiber är något som driver efterfrågan på och användande av högre kapacitet. Den omständigheten att fiberinfrastrukturen i Sverige är förhållandevis väl utbyggd med en hög andel fiberanslutna fastigheter har starkt bidragit till slutkunders krav på allt högre bredbandskapaciteter och kommer enligt Stokab uppfattning att göra så även fortsättningsvis. Det är vidare bra, anser Stokab, att PTS lyfter fram bl.a. samhällskritiska tjänster (exempelvis e-hälsa) och ”sakernas internet” (eng. Internet of Things) som trender som nu och framåt kommer att ställa allt högre krav på kapacitet ned- och/eller uppströms och på kvaliteten i tjänsten. Stokab delar således PTS bedömning att efterfrågan på allt högre hastigheter förväntas fortsätta att öka.

Vidare är den beskrivning som PTS gör avseende bredbandstjänster levererade över fiber, enligt Stokabs uppfattning, korrekt. Stokab har inga synpunkter på beskrivningen *av affärsmodeller och avtalsformer i enfamiljshus och flerfamiljshus*. Stokab har heller inget att anmärka mot PTS redogörelse rörande *priser på fasta bredbandstjänster* utan denna ger som helhet, utifrån Stokabs uppfattning, en

korrekt bild av prisnivåerna på slutkundsmarknaden. Stokab hänvisar vidare till sitt yttrande av den 5 september 2018 avseende PTS utkast till beslut om fastställande av företag med betydande inflytande på marknaden för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinfrastruktur ("Yttrande 2018-09-05") när det gäller priser inom vissa flerfamiljshus i Stockholm där bredbandsleverantören har upphandlats i konkurrens och hushållen i fastigheten gruppanslutits.

När det gäller PTS *analys av utbyttbarhet från efterfrågesidan* anser Stokab att denna är utförd på ett korrekt sätt. Redogörelsen av relevant data bidrar till att tydliggöra grunderna för PTS bedömning. Som framgår av Yttrande 2018-09-05 delar Stokab PTS bedömning att bredband via fibernät och bredband via kopparnät inte längre är utbyttbart och därför utgör två separata relevanta produktmarknader på slutkundsnivå. Stokab har i övrigt inget ytterligare att tillägga. Stokab delar vidare PTS bedömning att bredbandstjänster via fibernät och kabel-tv-nät ingår på samma relevanta produktmarknad på slutkundsnivå, då de två olika näten försörjer likartade bredbandstjänster till likartade priser. När det gäller bedömningen avseende utbyttbarhet mellan bredband levererat över fiber- och kabel-tv-nät till flerfamiljshus respektive enfamiljshus hänvisar Stokab till vad bolaget anfört i Yttrande 2018-09-05. Stokab har i övrigt inget att anmärka mot PTS bedömning rörande marknadsavgränsningen på slutkundsmarknaden.

Som beskrivits ovan är Stokab en renodlad svartfiberleverantör och tillhandahåller endast fysisk passiv fiberinfrastruktur till flerfamiljshus samt till kommersiella fastigheter. När det gäller *konkurrenssituationen på marknaden* instämmer Stokab med PTS bedömning att konkurrensen mellan leverantörer av fasta bredbandstjänster till flerfamiljshus generellt sett är god.¹ Det är enligt Stokabs uppfattning korrekt att en viktig anledning till detta är förekomsten av parallella accessnät (såväl parallella fibernät som parallella fiber- och kabel-tv-nät). En än viktigare anledning till detta är dock utbredningen av den affärsmodell med öppna nät som har utvecklats av de kommunala stadsnäten där den grundläggande infrastrukturen i hög grad separeras från tjänsterna. Denna affärsmodell ger möjlighet för aktörer, som inte själva har infrastruktur att via stadsnäten hyra svartfiber, alternativt mer förädlade grossisttjänster. På så sätt kan en mångfald av operatörer erbjuda sina egna bredbandstjänster till slutkunderna, vilket stimulerar konkurrensen på tjänstenivån.² Stokab har exempelvis för närvarande cirka 900 kunder (företag och organisationer), varav över 100 operatörer, i sitt nät. Stokab instämmer således med PTS när det gäller att konkurrensen för tillhandahållandet av bredbandstjänster främjas genom att bredbandsleverantörer kan köpa någon form av grossisttjänst av en operatör som har tillgång till accessnät.³ PTS anger vidare (med hänvisning till att tillträde till Telias lokala koppar- och fibernät är reglerat enligt PTS beslut från 2015) att detta blir möjligt genom att operatörer får tillträde till Telias nät på en så oförädlad nivå som möjligt utan att behöva anlägga egna accessnät.⁴ Stokab önskar tillägga att detta dock möjliggörs även av den affärsmodell med öppna nät som tillämpas av stadsnäten. Majoriteten av de omkring 180 stadsnäten erbjuder lokalt fysiskt tillträde till flerfamiljshus och Svenska Stadsnätsföreningen har nyligen (slutet av 2018) lanserat en standardiserad svartfiberprodukt även för villasegmentet i syfte att förenkla

¹ PTS, Utkast till beslut om marknaden för lokalt tillträde till fibernät enligt 8 kap. 5 och 6 §§, lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ("Utkast till beslut"), sid. 80

² Enligt den datainhämtning som PTS har gjort för Svensk Telekommarknad och PTS Byggnadsdatabas under 2017 var 139 operatörer verksamma på slutkundsmarknaden för bredband via kabel-tv-nät och fibernät till flerfamiljshus. När det gäller i enfamiljshus var antalet verksamma operatörer 114 i december 2017. Se Utkast till beslut, sid. 81 och sid. 83.

³ Utkast till beslut, sid. 84.

⁴ Ibid.

stadsnätens tillhandahållande av svartfibertillträde även inom detta segment. Sammanfattningsvis anser Stokab således att en viktig anledning till att bredbandsmarknaden i Sverige, enligt Stokabs uppfattning, har utvecklats och utvecklas i riktning mot en effektiv konkurrens med alltmer ökande valfrihet för slutkunderna, är just förekomsten av den öppna affärsmodell som tillämpas av stadsnäten. Avslutningsvis instämmer Stokab, utifrån PTS beskrivning av geografiska skillnader i konkurrensvillkoren, med PTS analys av vilken det framgår att det inte föreligger sådana skillnader i konkurrensvillkor i olika delar av landet som skulle motivera en avgränsning av geografiska delmarknader och ge upphov till olika regleringsbehov.

3 PTS avgränsning av relevant grossistmarknad för lokalt tillträde till fibernät

När det gäller PTS bedömning avseende typer av infrastruktur som ingår på den relevanta produktmarknaden hänvisar Stokab till vad bolaget anfört i Yttrande 2018-09-05. Stokab har i övrigt inget att anmärka mot PTS bedömning att den relevanta produktmarknaden omfattar lokalt tillträde till fibernät (FttH och FttB), vilket innefattar såväl fysiskt som virtuellt tillträde.

PTS redogör vidare på ett enkelt och tydligt sätt för sin bedömning avseende *utbyttbarhet på efterfrågesidan – lokalt tillträde till enfamiljshus respektive flerfamiljshus*. Stokab instämmer med PTS att lokalt tillträde kan användas av grossistkunder både i flerfamiljshus och i enfamiljshus för att tillhandahålla bredbandstjänster till slutanvändarna. PTS anger att det rent tekniskt fungerar på i princip på samma sätt - såväl FttH och FttB kan användas i båda segmenten (även om FttH är vanligast i enfamiljshus och FttB är vanligast i flerfamiljshus). Stokab använder sig t.ex. av en FttH/mångfiberlösning i nodstruktur när bolaget ansluter flerfamiljshus, d.v.s. två fiber per lägenhet till en husnod som kan anslutas till fastighetsnätet med separata fibrer till respektive lägenhet. Det är således korrekt som PTS skriver att insatsvaran är densamma, oavsett vilken anslutningsmodell som används. Då Stokab, som beskrivits ovan, endast tillhandahåller fiberanslutning till flerfamiljshus och till kommersiella fastigheter, har Stokab inga kommentarer avseende PTS beskrivning avseende prissättningen för anslutning av enfamiljshus. Stokab har vidare, utifrån PTS beskrivning och analys i övrigt, inget att invända mot PTS slutsats att anslutningar till en- och flerfamiljshus tillhör en och samma produktmarknad på grossistnivå.

Stokab anser att PTS redogörelse för bedömningen av den *geografiska avgränsningen av grossistmarknaden för lokalt tillträde till fibernät* är väl genomarbetad samt underbyggd med presentation och analys av relevant data. Stokab instämmer, utifrån PTS beskrivning av konkurrensvillkoren, med PTS analys och delar således PTS slutsats att marknaden för lokalt tillträde till fibernät i grossistledet ska anses vara nationell.

4 Övriga synpunkter

Stokab har inga invändningar eller anmärkningar vad gäller PTS analys och bedömning av trekriterietest, fastställande av företag med betydande inflytande eller skyldigheter på marknaden för lokalt tillträde till fibernät.